

Ainekava
Kirjandus 10. klass
Kursus „Ajastud, voolud ja žanrid” I

Klass: 10. klass	Tunde nädalas: 5
------------------	------------------

Ainekava aluseks on riiklik õppekava ja selle lisa nr lisa 1 "Ainevaldkond "Keel ja kirjandus": https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1080/3202/3006/18m_gym_lisa1.pdf#
Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ainekavas on välja toodud rõhuasetused, kooli eripärast tulenevalt olulisim. Kooli ja valdkonna eripärad on kirjeldatud kooli õppekava üldosas ning valdkonnakavades.

Õppeaine kirjeldus

Kursuste „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses“ I–II käigus saab õpilane ettekujutuse maailmakultuuri kui terviku arengust, mis avaldub paljude Euroopa rahvuskirjanduste mitmekesisuses. Esimene kursus hõlmab ajavahemikku antiigist romantismini ja teine realismist postmodernismini

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) loeb läbi vähemalt kolm tervikteost, analüüsib ja tõlgendab loetud teoseid nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi;
- 2) selgitab kirjandusperioodide ajalist järgnevust antiikkirjandusest romantismini ning nende seost ajaloo- ja kultuurikontekstiga;
- 3) leiab kirjandusteosest ajastule või voolule iseloomuliku mõtteviisi ja väärtushinnangute kajastusi;
- 4) eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamisi, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust;
- 5) kommenteerib loetud tekstikatkendeid ja tervikteoseid nii suuliselt kui ka kirjalikult, arutleb erinevate seisukohtade, peamiste teemade ja probleemide üle;
- 6) analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust;
- 7) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

Hindamine

Õpetaja võib hinnata nii õpilase individuaalset sooritust kui ka paaris- ja rühmatöö vormis lahendatud ülesandeid.

Ilukirjandusliku teose käsitlemise järel hinnatakse analüüsi- ja tõlgendusküsimustele tuginedes kirjalikku või suulist arutlust, milles analüüsitakse näiteks loetud teoses käsitletud probleeme või väärtusi.

Hinnata võib veel:

- individuaalselt või rühmatööna valminud ajatelge antiigist romantismini;
- ajastu, kirjaniku või tema teosega seotud vestlussaate kuulamist ja selle põhjal küsimustele vastamist;

- suulist individuaalset vestlust kursusel käsitletud ajastu, kirjaniku või analüüsitud teoste põhjal;
- rühmaarutelu ajastule omaste väärtuste ja hoiakute üle;
- kahe või mitme kirjaniku teose võrdlevat analüüsi käsitletud ajastu, voolu või žanri taustal;
- loovülesandeid (nt dramatiseering loetud teosest, kirjanduslik kohus, kiri või videoblogi postitus autorile või tegelasele, fotoromaan, teose reklaamklipp, taskuhääling teose põhjal, teosele uue lõpu või järje kirjutamine jne).

Õpitulemused	Õppesisu	Üldpädevused, läbivad teemad, lõimingud Kuidas toetatakse üldpädevuste saavutamist? Milliseid läbivaid teemasid käsitletakse? Millised on lõimingu võimalused? <i>Õpioskuste kujundamine.</i> .
1) loeb läbi vähemalt kolm tervikteost, analüüsib ja tõlgendab loetud teoseid nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi;	Sophokles „Kuningas Oidipus” W. Shakespeare „Romeo ja Julia” Moliere katkendid näidenditest Emily Jane Brontë „Jane Eyre” või Victor Hugo”Jumalaema kirik Pariisis”või Prosper Mérimée „Carmen”)	Läbivatest teemadest kultuuriline identiteet ning väärtused ja kõlblus keskmes kogu kursuse jooksul. Lõimingud ajaloo, muusika ja kunstiga erinevate teoste käsitlemisel (maal, ooper, film, teater).
2) (I) selgitab kirjandusperioodide ajalist järgnevust antiikkirjandusest romantismini ning nende seost ajaloo- ja kultuurikontekstiga;	Käsitletavate teoste ja katkendite põhjal.	
2) (II) selgitab kirjandusperioodide ajalist järgnevust realismist kuni 21. sajandi kirjanduseni ning nende seost ajaloo- ja kultuurikontekstiga;	Kirjandusperioodide ja -voolude kujunemine ning muutumine antiigist kuni romantismini. Žanri olemus, žanrite kujunemine ja muutumine. Kirjandusžanrite vormi- ja sisutunnused. Eepika, lüürika ja draamatika arenguid kirjandusloos. Näiteid erinevatest ajastutest ja vooludest, eesti ja maailmakirjandusest. Kirjanduse seosed ühiskondlike, kultuuriliste ja ajalooliste muutustega.	
3) leiab kirjandusteosest ajastule või voolule iseloomuliku mõtteviisi ja väärtushinnangute kajastusi;	Eepos antiigis, keskajal ja romantismis. Novelli teke ja areng (nt Giovanni Boccaccio, Edgar Allan Poe, Guy de Maupassant). Romaani teke ja areng (Cervantes).	

	<p>Valgustuskirjandus. Filosoofiline ja satiiriline proosa (nt Voltaire, Daniel Defoe). Valgustuskirjandus Eestis.</p> <p>Romantismi kujunemine ja tunnused. Romantiline romaan (Walter Scott, Alexandre Dumas, Emily Jane Brontë, Victor Hugo, Prosper Mérimée). Värssromaan katkend (nt Aleksandr Puškin).</p>	
4) eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamisi viise, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust;	Käsitletavate teoste põhjal.	
5) kommenteerib loetud tekstikatkendeid ja tervikteoseid nii suuliselt kui ka kirjalikult, arutleb erinevate seisukohtade, peamiste teemade ja probleemide üle;	<p>Sophokles „Kuningas Oidipus”</p> <p>W. Shakespeare „Romeo ja Julia”</p> <p>Moliere katkendid näidenditest</p> <p>Emily Jane Brontë „Jane Eyre” või Victor Hugo „Jumalaema kirik Pariisis” või Prosper Mérimée „Carmen”)</p>	
6) analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust;	Luulevormide ja -žanrite teke ja areng. Ood, hümn, epigramm, valm, ballaad, poem, sonett (nt Aisopos, Sappho, Dante Alighieri, Francesco Petrarca, William Shakespeare, Johann Wolfgang von Goethe, William Blake, Aleksandr Puškin, George Gordon Byron, Sándor Petőfi, Heinrich Heine, Kristjan Jaak Peterson, Lydia Koidula)	
7) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.	aforism, ballaad, draama, draamatika, eepika, eepos, epigramm, hümn, jutustus, kirjandusvool, klassitsism, komöödia, luule, lüürika, lüroepika, miniatuur, novell, poem, proosa, realism, romaan, romantism, rüütliromaan, satiir, sonett, žanr, tragöödia, valm, värssromaan.	

